

ČVUT
ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

OCHRANA VOD, MOKŘADY

Barbora Jáchymová, B 775

barbora.jachymova@cvut.cz

Konzultační hodiny: dle dohody

Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství

ČVUT v Praze, Fakulta stavební

Vodní zákon

- **Zákon o vodách a o změně některých zákonů** (Z. č. 334/1992 Sb.)
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-254>

Vodní zákon včetně souvisejících předpisů (prováděcích vyhlášek) představuje právní nástroj pro kvalifikované rozhodování **vodoprávních úřadů**, které plní funkci speciálního stavebního úřadu.

Účelem zákona je chránit **povrchové a podzemní vody**, stanovit podmínky pro hospodárné využívání **vodních zdrojů** a pro **zachování i zlepšení jakosti** povrchových a podzemních vod, vytvořit podmínky pro snižování nepříznivých účinků **povodní a sucha** a zajistit **bezpečnost vodních děl**.

Vodoprávní úřad

- Speciální **stavební úřad**, který vykonává působnost stavebního úřadu pro **vodní díla**
- Orgánem státní správy, který vykonává činnosti podle zákonů č. 254/2001 Sb. (vodní zákon), č. 274/2001 Sb. (zákon o vodovodech a kanalizacích) a č. 183/2006 Sb. (stavební zákon).
- Zřizuje - obce, ORP, kraje
- Ústřední vodoprávní úřad – zřizuje ministerstvo
  - **MŽP** působí jako ústřední vodoprávní úřad v oblasti ochrany množství a jakosti vod, zjišťování a hodnocení stavu vod, zneškodňování havárií, plnění úkolů ze vztahu k EU v oblasti ochrany vod atd.
  - **MD** působí jako ústřední vodoprávní úřad v záležitostech užívání povrchových vod k plavbě.
  - **MO** působí jako ústřední vodoprávní úřad na území vojenských újezdů.
  - **Mze** vykonává zbytkové kompetence pro všechny oblasti státní správy, u kterých není působnost zákonem stanoven pro předchozí tři ministerstva.

Využívání povrchových a podzemních vod

POVRCHOVÉ VODY

- Odběr
- Využití pro energetiku
- Využití pro chov ryb

PODZEMNÍ VODY

- Podmínky odběru
- Podmínky akumulace
- Podmínky čerpání pro snižování HPV

DÁLE

- Podmínky využívání k plavbě
- Podmínky těžby štěrku/písku v korytech vodních toků
- Vrácení toku do původního koryta (revitalizace) zasypaní odstavených (mrtvých) ramen

Povodně

Povodeň

„Povodněmi se pro účely tohoto zákona rozumí přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody. Povodní je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat...“

Nebezpečná povodňová situace

- dosažení stanoveného limitu vodního stavu nebo průtoku ve vodním toku a jeho stoupající tendenci
- déletrvajících vydatných dešťových srážkách, popřípadě prognóza nebezpečí intenzivních dešťových srážek, očekávaném náhlém tání, nebezpečném chodu ledů nebo při vzniku nebezpečných ledových zácp a nápěchů
- vzniku mimořádné situace na vodním díle, kdy hrozí nebezpečí jeho poruchy

Povodně

Povodňová opatření

Přípravná

Záplavová území

Stupně povodňové aktivity,

Povodňové plány

Další organizační, plánovací a informační příprava v době „klidu“

Opatření při povodni

Předpověď, hlášení, varování, zabezpečovací práce,
záchranné práce

Definuje aktivity a kompetence během povodňové události

Opatření po povodni

Evidence, dokumentace, vyhodnocení škod.

Odstraňování povodňových škod po povodni

Sucho

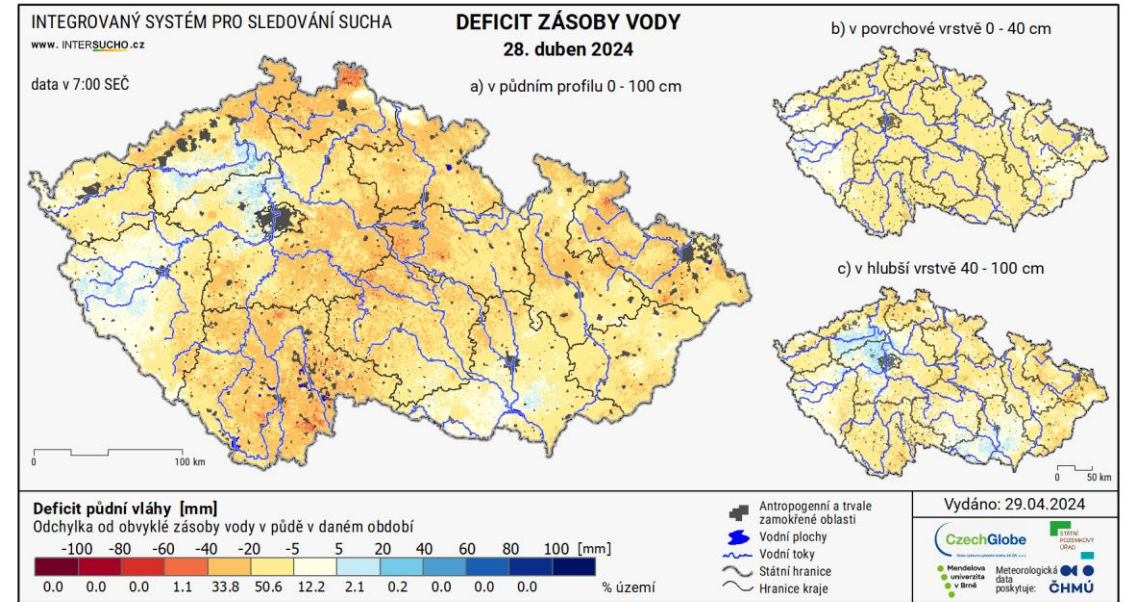
Sucho

„Suchem se pro účely této hlavy rozumí hydrologické sucho jako výkyv hydrologického cyklu, který vzniká zejména v důsledku deficitu srážek a projevuje se poklesem průtoků ve vodních tocích a hladiny podzemních vod.“

Plán pro zvládání sucha

- Pořizují kraje, tvoří podklad pro další kroky (rozhodnutí vodoprávního úřadu, vznik a rozhodování komise pro sucho)
- Tři části:
  - Základní – charakteristika území, popis vodních zdrojů, popis rizik, definice limitů v daném území
  - Operativní – zodpovědné orgány, definice rozsahu jejich činnosti, informační toky, priority v zásobování apod.
  - Grafická - mapy a plány, ohrožené oblasti, zdroje a uživatelé

<https://www.intersucho.cz/cz/mapy/>

Bezpečnost vodních děl

Vodní dílo

Vodní díla jsou stavby, které slouží ke vzdouvání a zadržování vod, umělému usměrňování odtokového režimu povrchových vod, k ochraně a užívání vod, k nakládání s vodami, ochraně před škodlivými účinky vod, k úpravě vodních poměrů nebo k jiným účelům sledovaným tímto zákonem, a to zejména:

- přehrady, hráze, vodní nádrže, jezy a zdrže
- stavby, jimiž se upravují, mění nebo zřizují koryta vodních toků
- stavby vodovodních řadů a vodárenských objektů včetně úpraven vody, kanalizačních stok, kanalizačních objektů, čistíren odpadních vod, jakož i stavby k čištění odpadních vod před jejich vypouštěním do kanalizací,
- stavby na ochranu před povodněmi,
- stavby k vodohospodářským melioracím, zavlažování a odvodňování pozemků,
- stavby, které se k plavebním účelům zřizují v korytech vodních toků nebo na jejich březích,
- stavby k využití vodní energie a energetického potenciálu,
- stavby odkališť,
- stavby sloužící k pozorování stavu povrchových nebo podzemních vod,
- studny
- stavby k hrazení bystřin a strží
- ....

Bezpečnost vodních děl

Přestupky fyzických osob x Přestupky právnických osob

- Nedovolená plavba
- Nakládání s vodami
- Povinnost vlastníka a stavebníka vodního díla
- Povinnost vlastníka pozemku, stavby a zařízení
- Aktivita během povodně
- Zacházení ze závadnými látkami
- Aktivita při havárii

...

Pokuty a poplatky

Vodní zákon definuje

- Stavbu užívání a odstraňování vodního díla
- Povinnosti vlastníka a provozovatele vodního díla
  - Péče o vodní dílo, kontrola a dohled (včetně péče o zeleň)
  - Dbát pokynů správce vodního toku (např, při povodni/suchu)
  - V případě požadavku vodoprávního úřadu – zpracovat manipulační řád
- Definuje vodní díla, která musí mít technickobezpečnostní dohled (TBD)
  - Stavby pro vzdouvání a zadržování vody
  - Odkaliště
  - Hydrotechnické štoly a tunely
- TBD definuje 4 kategorie vodního díla (dle významu a vlivu na obyvatele)
  - Kategorie definuje četnost kontrol TBD

Mokřady

„Mokřadem jsou území bažin, slatin, rašelinišť i území pokrytá vodou, přirozená i uměle vytvořená, trvalá či dočasná, s vodou stojatou či tekoucí, sladkou, brakickou či slanou, včetně území s mořskou vodou, jejíž hloubka při odlivu nepřesahuje šest metrů.“

Ramsarská úmluva (The Ramsar Convention on Wetlands

<https://www.ramsar.org/>)

První celosvětová mezivládní úmluva v oblasti přírodních zdrojů.

2. 2. 1971 (Ramsar, Irán)

Ratifikovalo 169 států

ČR – 1990

Ve světě

2 225 lokalit (celkem 2,1 mil km²)

Vyskytují se na všech kontinentech.

Voda je sladká/slaná/brakická

Světové mokřady (nejrozsáhlejší) – povodí Amazonky, Západosibiřská roviny, Pantanal (Brazílie), delta Gangy a Brahmaputry.

Mokřady - význam

Voda

- Čištění vody
- Zadržování vody v krajině.
- Velký výpar v lokalitě.
- Stabilizace příbřežní oblasti
- Ochrana před povodněmi/suchem

Ovzduší

- Zpracování uhlíku (CO_2) - fixace, rozklad, ukládání.
- Zpracování dalších znečišťujících látek.
- Zmírňování klimatických změn.

Mokřady - význam

Stabilita

- Zdroj potravy.
- Centra biodiverzity
- Biotop specifických společenstev a jinde se nevyskytujících nebo vzácných druhů rostlin, živočichů, hub a mikroorganismů

Estetický význam

Mokřady – proč je chráníme?

Souvisí především ze zemědělstvím

- Odvodňování mokřadů
- Přeměna na zemědělskou půdu

Urbanismus a antropogenní činnosti

- Napřimování a zahlubování koryt řek
- Budování vodních nádrží
- Urbanizace
- Těžba rašeliny (hlavně dříve)

Nepřímé dopady

- Znečištění vody
- Degradace půdy
- Fragmentace krajiny
- Rozvoj turismu

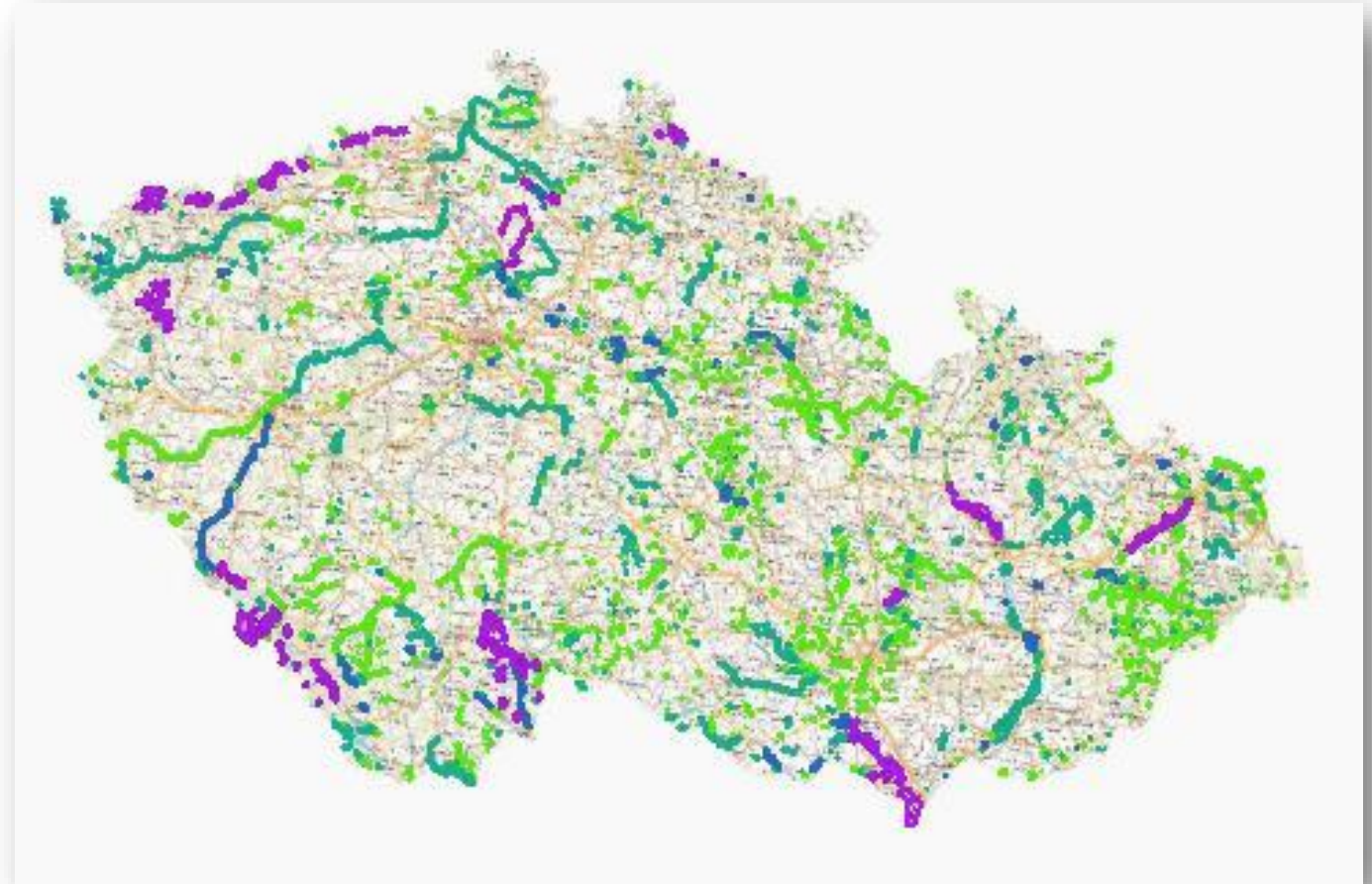

Mokřady v podmínkách ČR

Dle MŽP ČR:

- rašeliniště a slatiniště,
- rybníky, soustavy rybníků,
- lužní lesy, nivy řek
- mrtvá ramena, tůně
- zaplavované nebo mokré louky
- rákosiny, ostřicové louky
- prameny, prameniště
- toky a jejich úseky
- jiné vodní a bažinné biotopy
- údolní nádrže
- zatopené lomy, štěrkovny, pískovny
- horská jezera, slaniska

Mokřady ČR

Mokřady v podmínkách ČR

1950 – 2018 zaniklo cca 950 000 mokřadů

2014 – 2017 projekt MŽP „Ochrana a udržitelné využívání mokřadů ČR“

- Mapování existence a stavu mokřadů v ČR
- Návrh péče a implementace opatření pro jejich ochranu/záchranu
- Výstup [Online databáze mokřadů](#)

Nejvýznamnější:

Šumavské slatě

Třeboňské rybníky

Lednické rybníky

Mokřady dolního podyjí

Jizerské hory

A DALŠÍ!!!!

Jizerské hory – rašeliniště

Šumava

Třeboňské rybníky

Typy mokřadů

Bažina (močál) – zamokřené bažinaté území

Rašeliniště – vytváří se rašelina

Vrchoviště – podloží je nerozpustné,
voda ze srážek

Slatiniště – voda z podzemního zdroje

Slanisko – vysoký obsah soli ve vodě
(mořská voda/minerální zdroj vody)

Mangrovy – brakická voda

Slanisko u Nesytu

Mangrov (Oceánie)

Mokřadní společenstva ČR

Rákos (*Phragmites*)

Ocún (*Colchicum*)

Ostřice (*Carex*)

Orobinec (*Typha*)

Bříza trpasličí (*Betula nana*)

Ostružník moruška (*Rubus chamaemorus*)

Žluťásek moruškový

Střevlík

Lupenonožci a žábřonožci

Ptáci ze skupiny bahňáků

DĚKUJI ZA POZORNOST